

Starostlivosť o krajinu

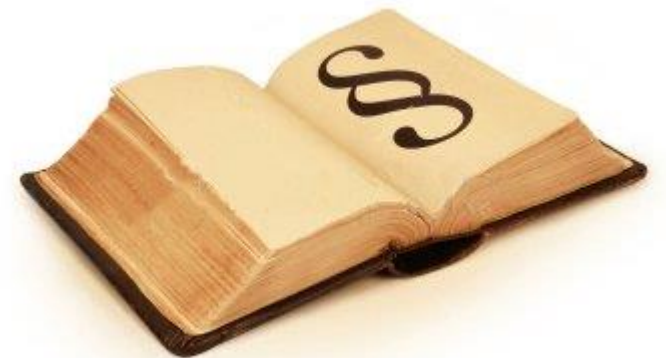
1. cvičenie

Rozsah predmetu: 2/2/1

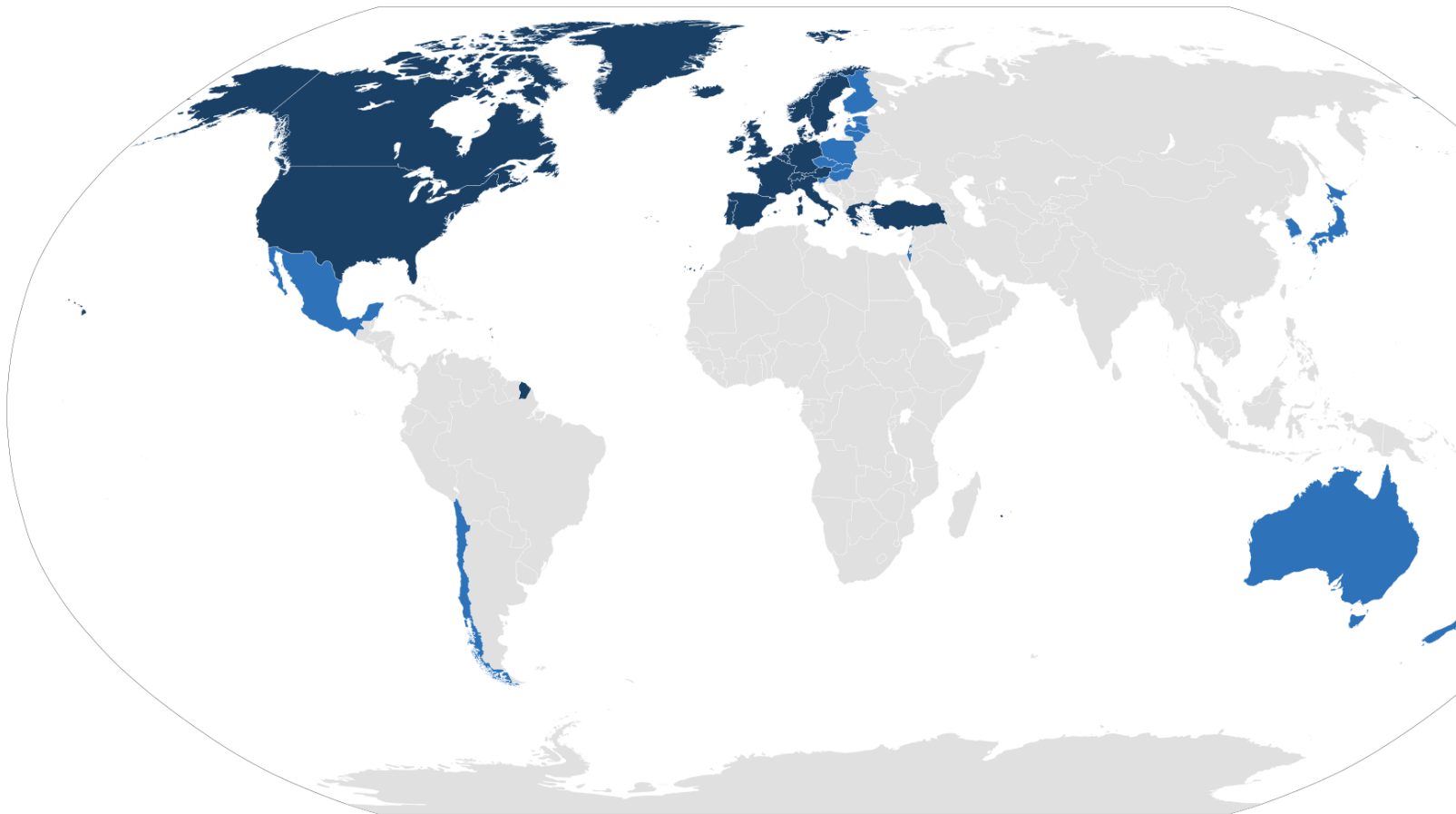
Vyučujúci: M. Kubov, PhD.

Informácie a ŽP

- Zákon o slobodnom prístupe k informáciám
- Zákon o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí
- Zdroje informácií
- Mimovládne organizácie

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD; 1948)

36 členských krajín sa rozprestiera na celom svete, od Severnej a Južnej Ameriky po Európu a Ázijsko-pacifický región
Je medzivládna organizácia ekonomicky najrozvinutejších štátov sveta, ktoré prijali princípy demokracie a trhovej ekonomiky. Od roku 2000 je členom aj Slovensko.

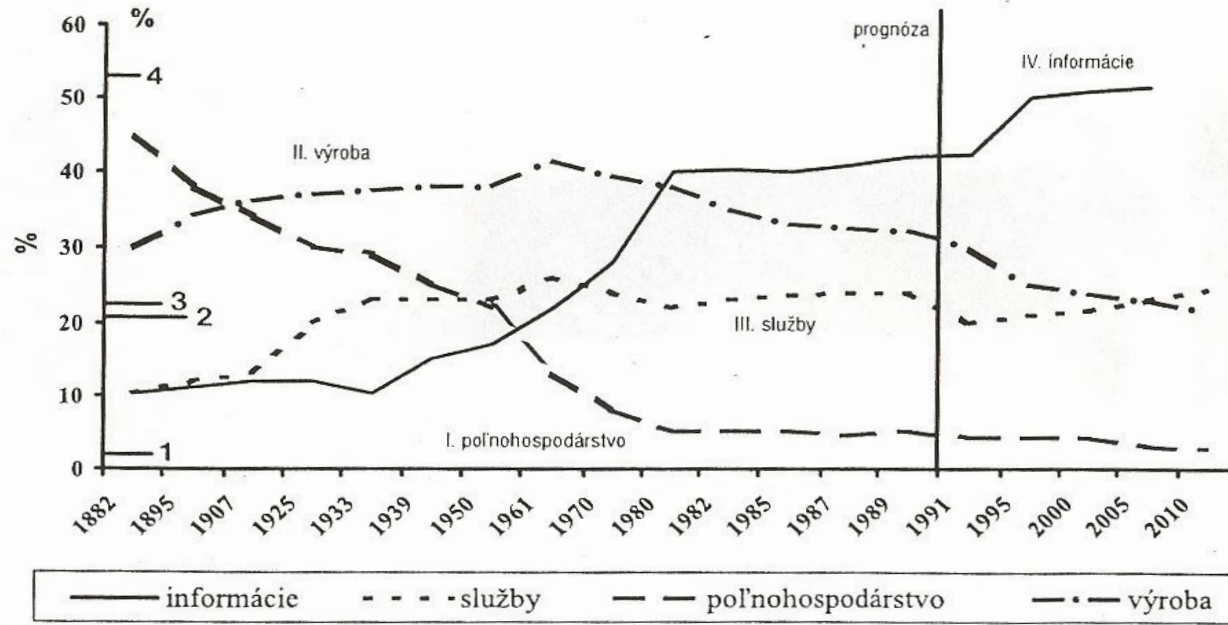
Informácie a ŽP

Cieľom OECD:

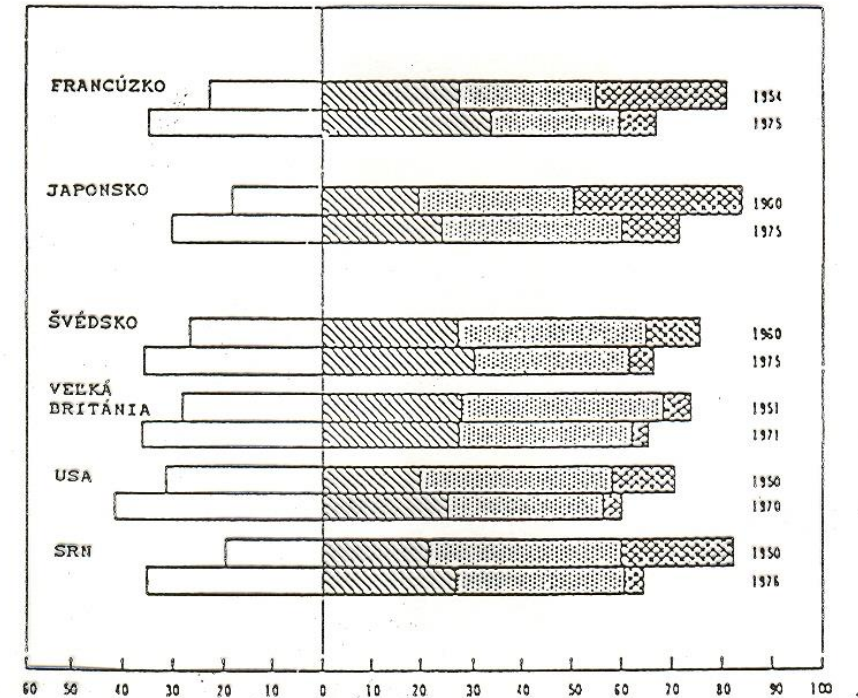
*napomáhať k ďalšiemu ekonomickému rozvoju,
potlačovanie nezamestnanosti,
stabilizácia a rozvoju medzinárodných finančných trhov*

Dynamika modelu štyroch sektorov (1882 – 1991 - 2010)

I. Zamestnanosť podľa hospodárskych sektorov v krajinách OECD (podľa OECD (Hrsg.), Information, Activities, Electronics and Telecommunication Technologies, 1981)

- I. sektor – produkcia a distribúcia potravín a polotovarov,
- II. sektor – produkcia a distribúcia tovarov,
- III. sektor – produkcia a distribúcia služieb,
- IV. sektor – produkcia a distribúcia informácií.

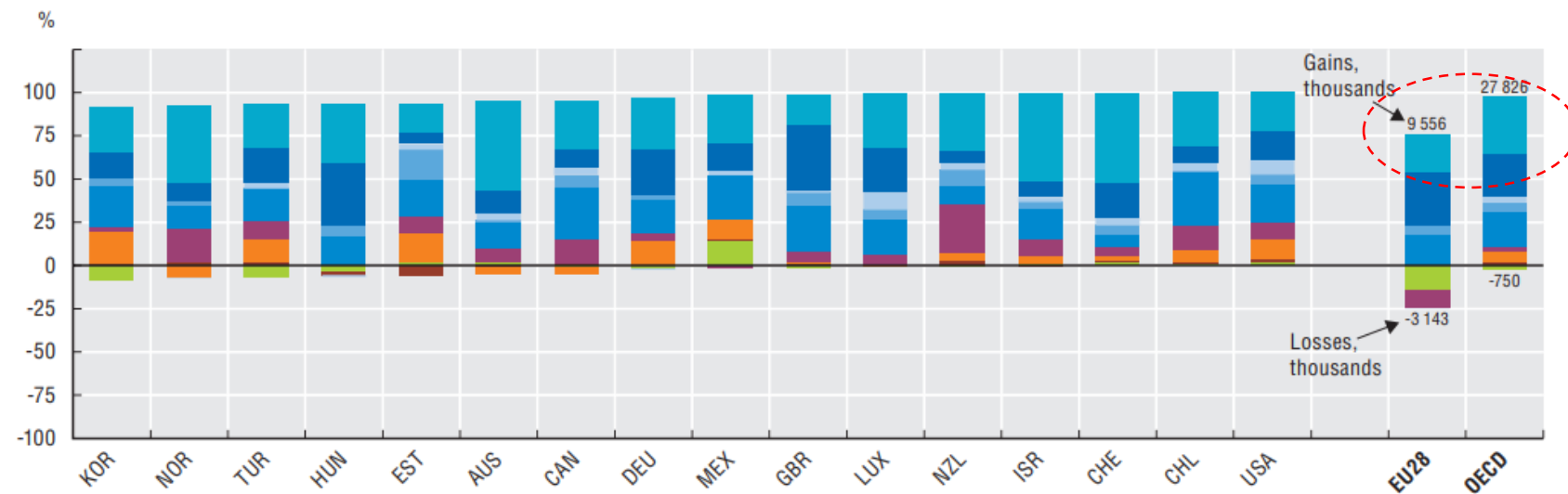
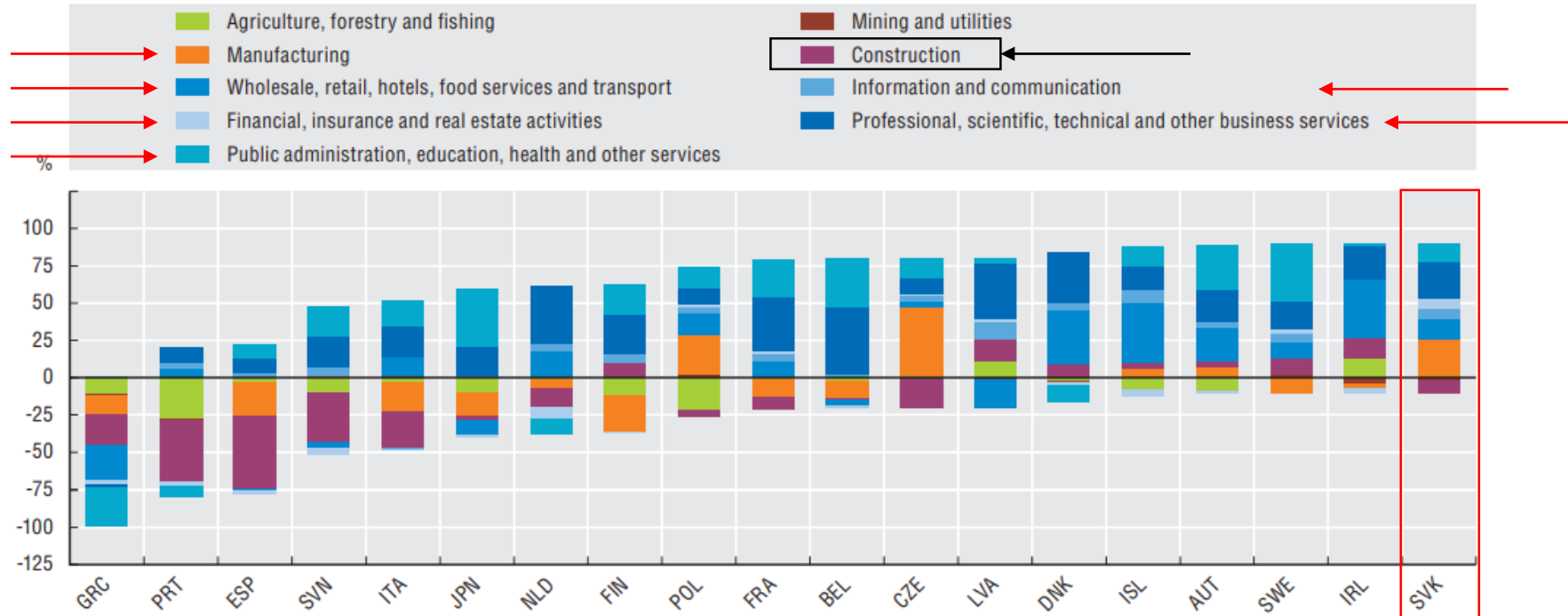
Informácie a ŽP

Charakteristické znaky sektorov

Hlavný druh výroby	Sektor	Produkcia a distribúcia	Sídlná forma	Druh komunikácie	Druh informácie
Poľnohospodárstvo	I.	potravín	osada dedina	prirodzený	reč, zvuk písmo
Priemysel	II.	tovarov	mesto aglomer.	koľajový cestný	telegraf telefón
Služby	III.	služieb	regionál. sústavy	cestný letecký	telefón prenos obr.
Veda	IV.	informácií	celoúzem sústavy	nekonvenčný	Nové ICT

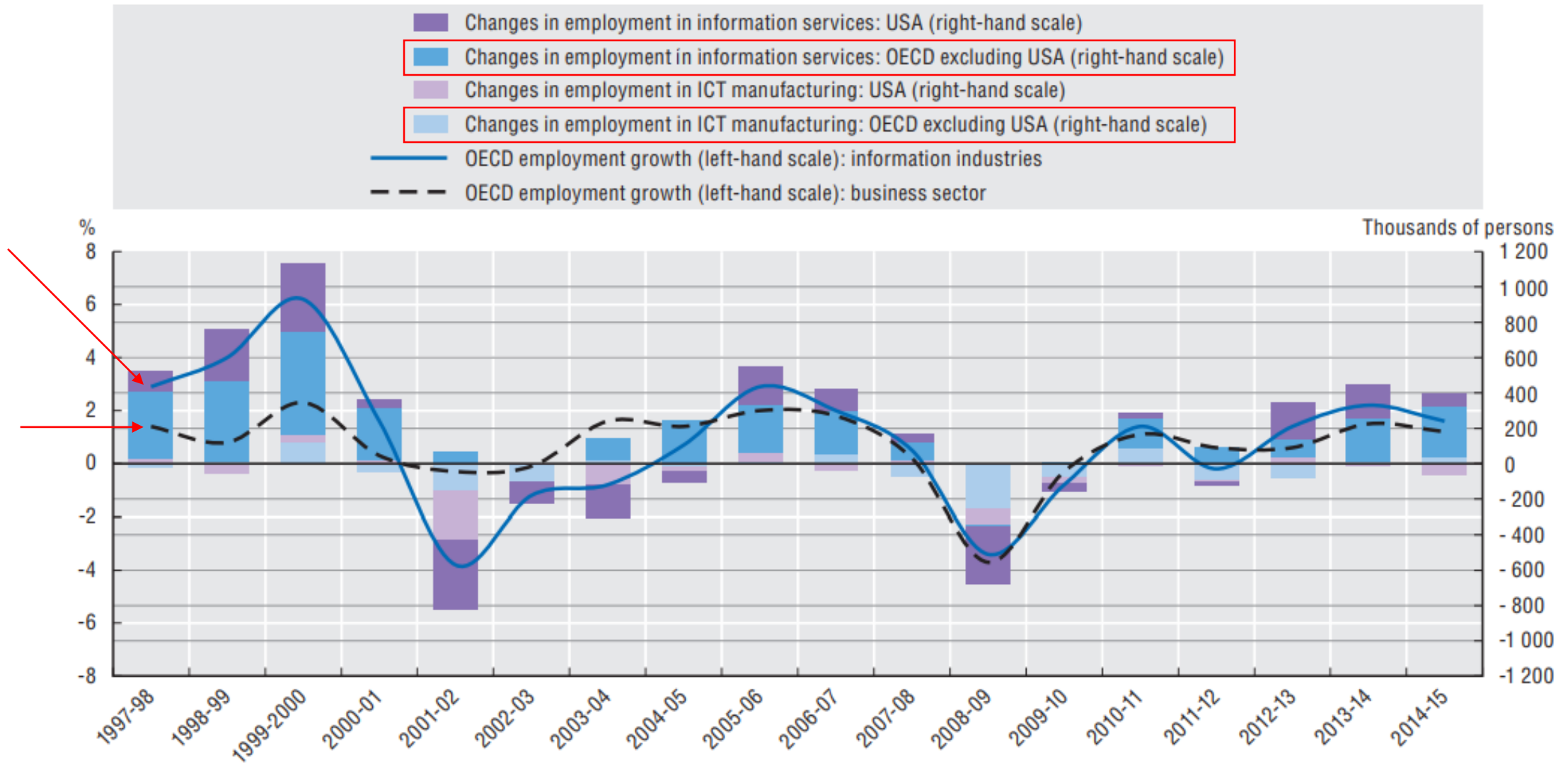
34. Where people gained and lost jobs, 2010-16

Relative contribution to change in total employment by major sectors of economic activity

35. Employment growth in information industries, OECD, 1997-2015

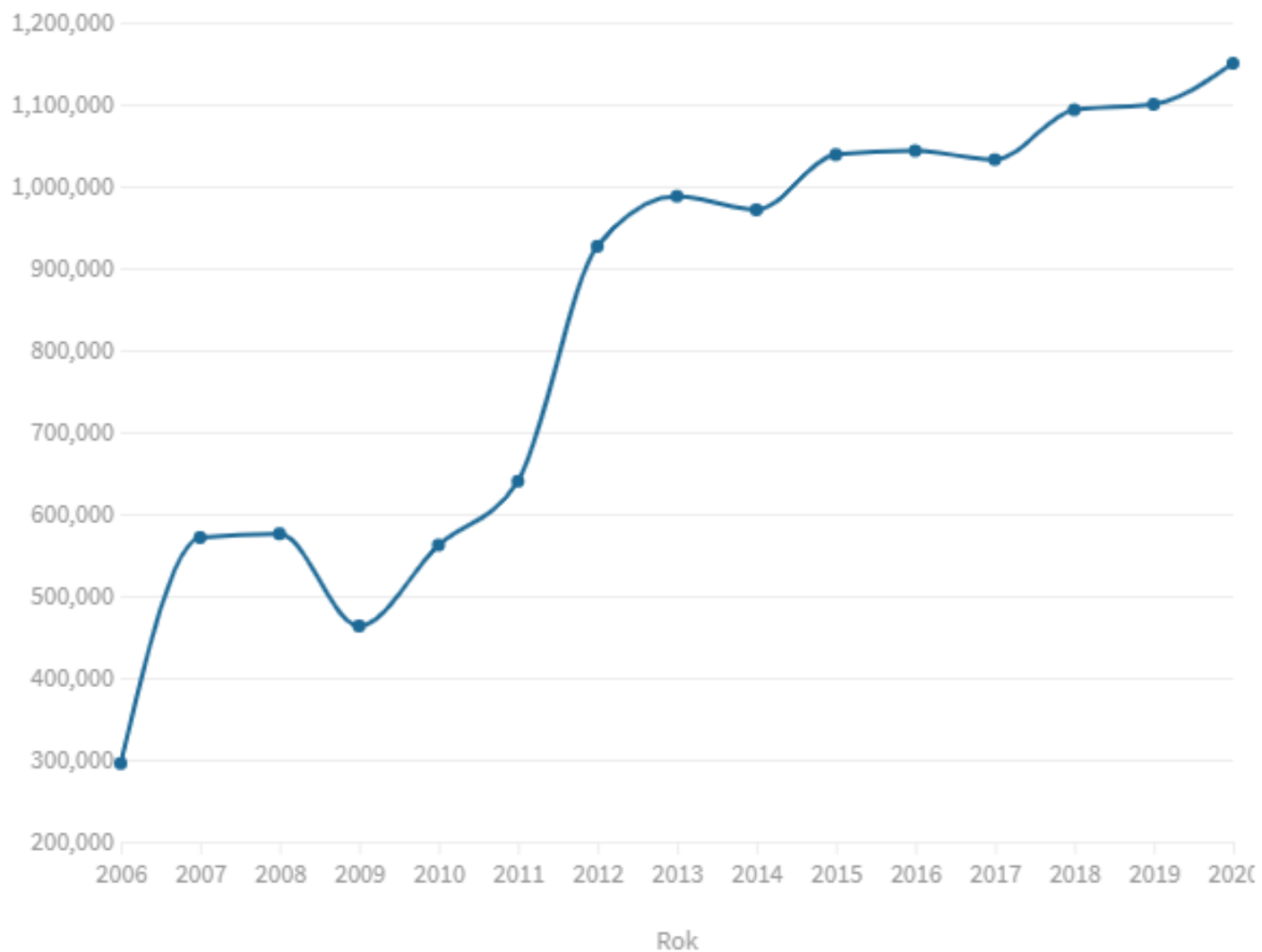
Annual change in percentage and in thousands of persons

Miera zamestnanosti EÚ osôb vo veku 20 – 64 rokov dosiahla v roku 2018 svoju najvyššiu úroveň: 73,1 %.

Výroba automobilov na Slovensku

(ks)

8,78

Informatika
Strc

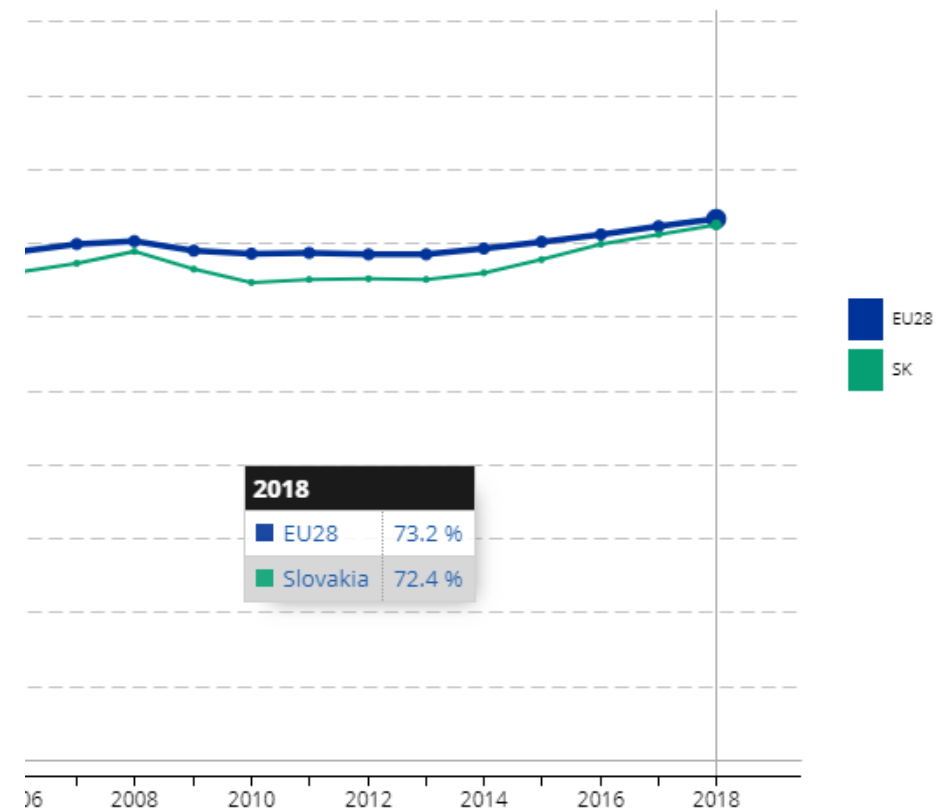
Rok

zdroj: Pracsa

Employment

(as % of the population aged 20 to 64)

2 countries selected

2018

EU28	73.2 %
Slovakia	72.4 %

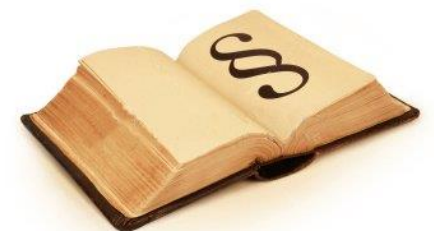
Source: Eurostat - [access to dataset](#)

Právne zabezpečenie prístupu k informáciám

- Zákon NR SR č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Zákon o slobode informácií) v znení ďalších predpisov – posledná úprava platná od 1. 1. 2016)
- Vyhláška MF SR č. 481/2000 Z. z. o podrobnostiach úhrady nákladov na sprístupnenie informácií
- Zákon NR SR č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí

Aktívny prístup

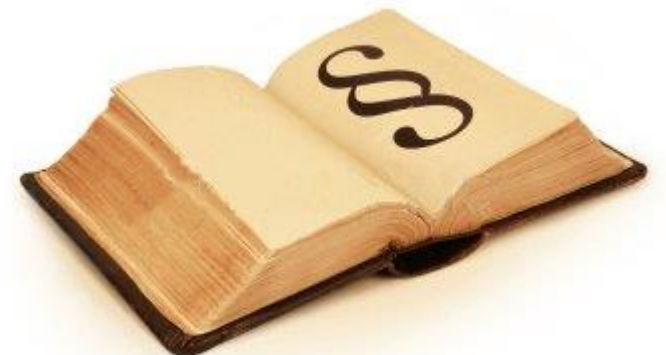
Pasívny prístup

Zákon „o slobodnom prístupe k informáciám“

určuje

- Predmet úpravy
- Osoby povinné zverejňovať informácie
- Právo na prístup k informáciám
- Povinné zverejňovanie informácií
- Odkaz na zverejnenú informáciu
- Obmedzenie prístupu k informáciám
- Sprístupňovanie informácií na žiadosť
- Zverejňovanie informácií o životnom prostredí

Kto a na čo má v súlade so zákonom nárok?

- Právo na prístup k informáciám má každý
- Nemusí preukazovať dôvod, prečo informáciu potrebuje
- K dispozícii je každá informácia, ktorej zverejnenie nevyklučujú iné právne predpisy
- Subjekty, zo zákona povinné poskytnúť informácie sú:
 - štátne orgány (NR SR, vláda SR, ministerstvá, ostatné orgány štátnej správy, obvodné úrady ...)
 - obce a mestá, vyššie územné celky
 - právnické alebo fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o určitých právach a povinnostiach v oblasti verejnej správy (stráž prírody, lesná stráž, vodná stráž, inšpekcia životného prostredia ...)
 - rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené štátom, VUC alebo obcou (SAV, SHMÚ, Ústav kontroly liečiv, organizácie zabezpečujúce nakladanie s odpadom ...)
 - právnické osoby zriadené zákonom
 - právnické osoby založené štátnymi orgánmi alebo samosprávou ak hospodária s verejnými prostriedkami

Ako môžeme žiadať o informáciu?

- Písomne, ústne, faxom, elektronickou poštou alebo iným technicky vykonateľným spôsobom
- **Zo žiadosti musí byť jasné:**
 - kto žiada
 - akú informáciu žiada
 - navrhnutá forma sprístupnenia informácie
- **„Povinná osoba“ informáciu sprístupňuje:**
 - ústne, nahliadnutím do spisu, vrátane možnosti vyhotoviť si odpis, výpis, odkopírovať informáciu na technický nosič dát, telefonicky, faxom, poštou, elektronickou poštou. Lehota na vybavenie žiadosti je 8 dní (v odôvodnených prípadoch môže byť lehota predĺžená o ďalších 8 pracovných dní)

Koľko zaplatíme za informáciu?

Za informáciu neplatíme, hradíme len materiálne náklady a poštovné.

Informácie a ŽP

Obmedzenia prístupu k informáciám (§ 8 - § 13 zákona č. 211/2000 Z. z.) (nesprístupnia sa informácie, ku ktorým je prístup verejnosti obmedzený podľa osobitných predpisov)

- informácie týkajúce sa osobnosti a súkromia fyzickej osoby
- informácie odovzdávané úradu bez právnej povinnosti
- informácie týkajúce sa rozhodovacej činnosti súdov a orgánov činných v trestnom konaní, zmierovacieho konania, arbitráže
- služobné tajomstvo
- štátne tajomstvo
- daňové tajomstvo
- obchodné tajomstvo
- bankové tajomstvo
- informácie o mieste výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín ak hrozí ich neprípustné rušenie, poškodzovanie alebo ničenie
- informácie zverejňované povinnou osobou na základe zákona
- informácie chránené ako duševné vlastníctvo

Informácie a ŽP

Zverejňovanie informácií o znečisťovaní životného prostredia (§ 33a, § 33b zákona NR SR č. 211/2000 Z. z.)

Fyzická osoba oprávnená na podnikanie resp. právnická osoba, ktorá je povinná merať množstvo určeného druhu emisie, resp. sledovať iný vplyv na životné prostredie je povinná zverejňovať výsledky týchto meraní a sledovaní do 10 dní po uplynutí každého mesiaca a súhrnne do 30 dní po uplynutí kalendárneho roka.

Zo zverejnených údajov musí byť zrejmé, aké znečistenie bolo spôsobené a v akom vzťahu sú namerané hodnoty k povoleným limitom.

Zákon ukladá povinnosť neodkladne informovať o haváriách a iných vážnych ohrozeniach životného prostredia (udalosť, príčiny vzniku, miera a rozsah poškodenia resp. ohrozenia ŽP a jeho zložiek, prijaté nápravné opatrenia).

MŽP SR za každý rok zverejní správu o stave životného prostredia SR do 15. decembra nasledujúceho roka.

„teda v roku 2019, vyšla správa o stave ŽP za rok 2018“

Informácie a ŽP

Zákon NR SR č. 205/2004 Z. z.o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o ŽP

Informáciou o životnom prostredí je informácia:

- O stave zložiek ŽP, najmä ovzdušia, vody, pôdy, horninového prostredia, krajiny, voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov, biotopov, vrátane GMO, ako aj interakciách medzi týmito zložkami.
- O faktoroch, ako sú látky, energia, hluk, vibrácie, žiarenie, odpady, vrátane rádioaktívnych odpadov, emisie a iné uvoľňovanie znečisťujúcich látok do ŽP, ktoré znečisťujú, poškodzujú alebo môžu poškodiť zložky ŽP.
- O činnostiach a opatreniach vrátane administratívnych opatrení, predpisoch, politikách, plánoch, programoch a dohodách vo veciach ŽP, ktoré ovplyvňujú, alebo môžu ovplyvniť zložky alebo faktory ŽP, ako aj o činnostiach a opatreniach na ochranu týchto zložiek.
- O správach o aplikácii a plnení všeobecne záväzných právnych predpisov na úseku starostlivosti o životné prostredie.
- O stave zdravia a bezpečnosti osôb, vrátane prípadnej kontaminácie potravinového reťazca, o fyzikálnych, chemických a biologických faktoroch ŽP vo vzťahu ku zdraviu ľudí, o kultúrnych lokalitách a sídelných štruktúrach ak sú, alebo môžu byť, dotknuté v dôsledku stavu zložiek životného prostredia.

Komplexný monitorovací a informačný systém MŽP SR

- Konceptia monitorovania životného prostredia pre územie SR
- Konceptia integrovaného informačného systému (Uznesenie vlády SR č. 449/1992)
- Návrh na realizáciu monitorovacieho systému ŽP a integrovaného informačného systému o ŽP územia SR (Uznesenie vlády SR č. 620/1993)
- Konceptia dobudovania komplexného monitorovacieho a informačného systému o životnom prostredí (Uznesenie vlády SR č. 7/2000)

Úrovne monitorovacieho systému v SR

OPERAČNÝ PROGRAM
KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

SLOVAK ENVIRONMENT
AGENCY

celoplošný monitorovací
systém ŽP (CMS)

regionálny
monitorovací systém

účelový
(lokálny) MS

Informácie a ŽP

Garanti a strediská čiastkových monitorovacích systémov (ČMS) celoplošného environmentálneho monitorovacieho systému

Čiastkový monitorovací systém	Garant	Stredisko ČMS
Ovzdušie	MŽP SR	SHMÚ BA
Meteorológia a klimatológia	MŽP SR	SHMÚ BA
Voda	MŽP SR	SHMÚ BA
Geologické faktory	MŽP SR	ŠGÚDŠ BA
Pôda	MP	VÚPOP BA
Biota (fauna, flóra)	MŽP SR	ŠOP SR BB
Lesy	MP	NLC ZV
Odpady	MŽP SR	SAŽP BB
Cudzorodé látky v potravinách a krm.	MP	VÚP BA
Rádioaktivita životného prostredia	MŽP SR	SHMÚ BA
Zrušené ČMS (6. 5. 1999)		
Žiarenie a iné fyzikálne polia	MZ SR	ŠZÚ BA
Záťaž obyv. faktormi prostredia	MZ SR	ŠZÚ BA

112 trvalých monitorovacích plôch (TMP) v sieti 16x16 km (extenzívny monitoring, monitoring I. úrovne)

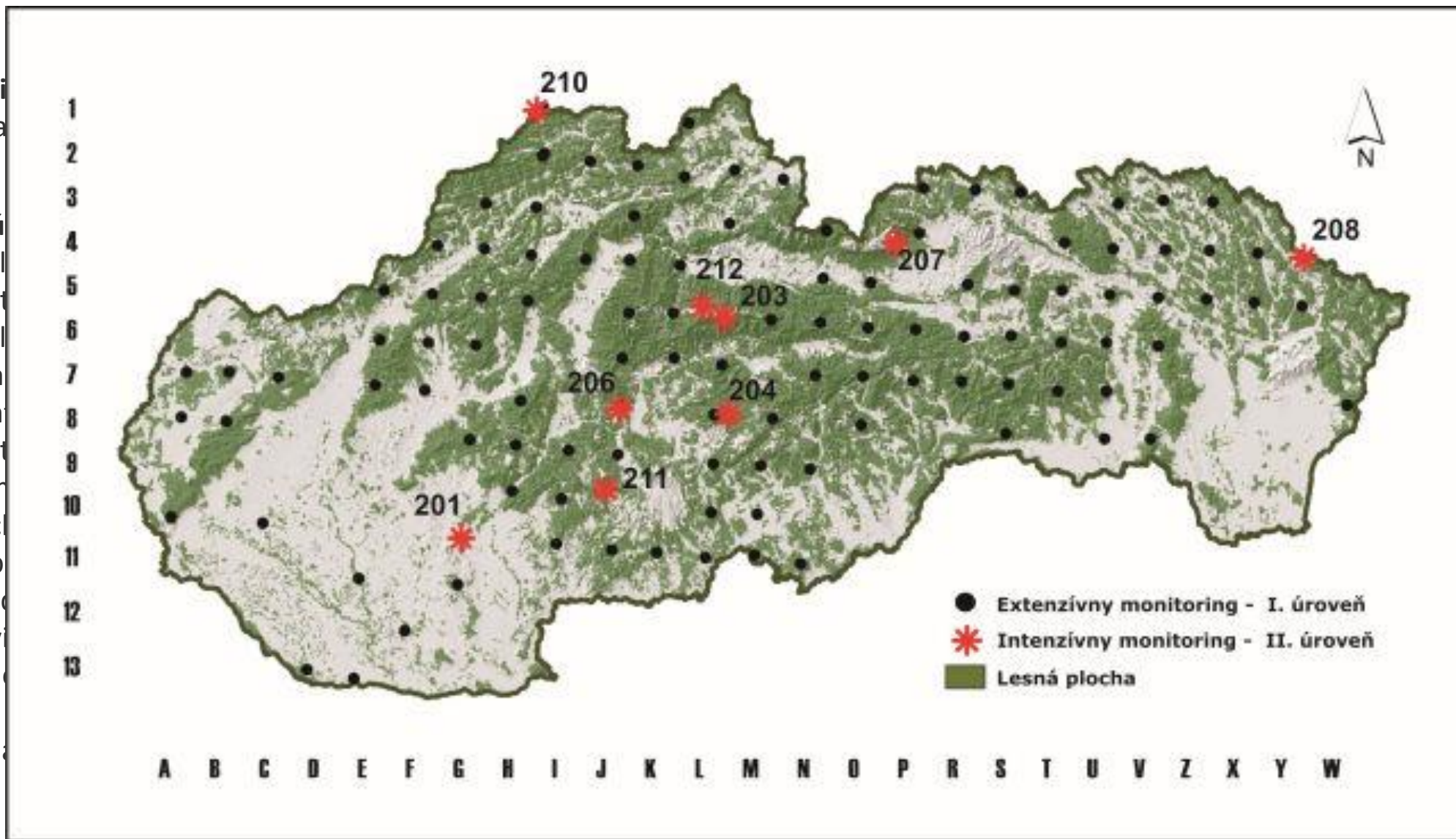
9 TMP pre vybrané lesné ekosystémy (intenzívny monitoring, monitoring II. úrovne)

V rámci monitoringu

- inventarizácia

Na plochách II. úrovne

- odbery a analýzy
- hodnotenie stavu
- odbery a analýzy
- merania prírodných
- merania kvantitatívne
- hodnotenie stavu
- merania pôdnych
- meteorologické
- hodnotenie parametrov
- meranie a hodnotenie
- hodnotenie vplyvu
- fenologické hodnotenia
- kvantitatívna
- vodná bilancia

Z histórie monitoringu

- Prvé meteorologické pozorovania prístrojmi na Slovensku:
 - 1717 – 1720 v Prešove, 1783 – 1784 v Bratislave, 1789 – 1800 v Kežmarku
- Zavedenie pravidelného monitorovania ovzdušia prístrojmi na prvých meteorologických staniciach na Slovensku
 - 1848 B. Štiavnica, 1849 Oravský Podzámok, 1850 Bratislava, 1854 B. Bystrica, 1857 Prešov, 1857 Michalovce, 1872 Hurbanovo, 1872 Nedanovce, **rok 1914: 45 meteorologických staníc a 243 zrážkomerných staníc**
- Prvé hydrologické merania prístrojmi na Slovensku
 - 1822 – 1835 Dunajskou meračskou spoločnosťou
- Zavedenie pravidelného monitorovania vôd prístrojmi na Slovensko organizáciou hydrologickej služby
 - od roku 1886 (výsledky od roku 1890 publikované v hydrologických ročenkách)

Informácie a ŽP

- Prvé monitorovacie organizácie na Slovensku, ktoré vytvorili hydrologickú a meteorologickú pozorovaciu sieť
 - hydrologické oddelenie Krajského úradu – 1919 (v roku 1935 už 785 staníc)
 - Ústredie slovenskej poveternostnej služby
 - Štátny hydrologický a meteorologický ústav v Bratislave – 1939
 - Hydrometeorologický ústav (1954 – 1969), dnešný Slovenský hydrometeorologický ústav (SHMÚ)
- **Základy monitorovania horninového prostredia a geologického výskumu**
 - Banskou akadémiou v B. Štiavnicí (1763 – 1919) a Ríšskym geologickým ústavom vo Viedni (1849)
- **Základy monitorovania rastlinstva a botanického výskumu**
 - Katedrou chémie a botaniky Trnavskej univerzity (1635 – 1777), prvé súhrnné vydanie slovenskej flóry „Květena Slovenska“ v r. 1853 G. Reusom z Revúcej.
- **Základy monitorovania živočíšstva a zoologického výskumu**
 - Baníckou a lesníckou akadémiou v B. Štiavnicí (1763 – 1919)

Aarhurský dohovor

Dohovor EHK OSN o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacích procesoch a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia *(podpísaný na 4. ministerskej konferencii „Životné prostredie pre Európu“ bol prijatý 25. júna 1998 v dánskom meste AARHUS a platnosť nadobudol 30.10.2001. Podpísalo ho 40 štátov a ratifikovalo prípadne pristúpilo k nemu 30 štátov vrátane Európskeho spoločenstva. Vo vzťahu k Slovenskej republike dohovor nadobudne platnosť 5. marca 2006.*

Aarhuský dohovor

Základné piliere Dohovoru:

1. Prístup verejnosti k informáciám o životnom prostredí

Cieľ:

- » pochopiť, čo sa v ŽP okolo nás deje
- » aktívne a so znalosťami sa zúčastňovať na rozhodovaní v záležitostiach ŽP
- » spolupodieľať sa na ďalších aktivitách v oblasti starostlivosti o ŽP

Na základe dohovoru (1. piliera) boli prijaté zákony:

č. **211/2000** Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov, ktorý kodifikuje právo občanov na prístup k informáciám.

č. **205/2004** Z.z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov

2. Účasť verejnosti na rozhodovacom procese

Cieľ:

- » zabezpečenie účasti na rozhodovaní o konkrétnych významných činnostiach
- » rozhodovaní o plánoch, programoch, zásadných rozvojových koncepciách
- » tvorbe a schvaľovaní všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré môžu mať významný vplyv na ŽP

Na základe dohovoru (2. piliera) boli upravené nasledovné zákony (zakomponovaná smernica EU):

č. **24/2006** Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov a tiež do zákona

č. **245/2003** Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia v znení neskorších predpisov

3. Prístup verejnosti k spravodlivosti vo veciach ŽP v rozhodovacom procese

(vytvára garancie, aby každý, koho environmentálne práva boli porušené, mal možnosť spravodlivého posúdenia nezávislými orgánmi /napr. európsky súd/)

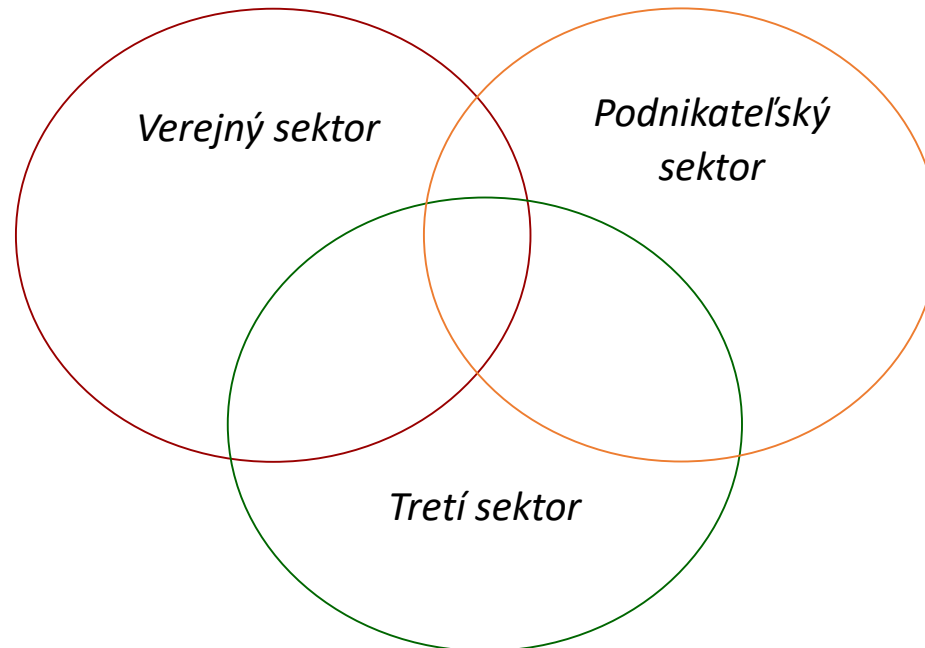
Všeobecne záväzne nariadenie obce

- Návrh nariadenia obec vyvesí na úradnej tabuli najmenej 15 dní pred tým, ako ho obecné zastupiteľstvo prerokuje. Návrh nariadenia zverejní aj na internetovej stránke (v tej istej lehote), ak ju má, alebo iným spôsobom v obci obvyklým.
- Vyvesením návrhu začína plynúť najmenej 10 – dňová lehota, počas ktorej ho ľudia môžu pripomienkovať – písomne, elektronicky alebo ústne do zápisnice na obecnom úrade. Pripomienkou možno navrhnúť nový text alebo odporučiť úpravu textu (doplnenie, zmenu, vypustenie alebo spresnenie pôvodného textu). Z pripomienky musí byť **zrejmé, kto ju predkladá**. Na ostatné podnety navrhovateľ nariadenia (obec) nemusí prihliadať a to najmä vtedy, ak nie sú zdôvodnené.
- Navrhovateľ (obec) pripomienky vyhodnotí. Vyhodnotenie tvorí stručný obsah pripomienok, údaje o tom, kto ich predložil, ktorým sa vyhovel a nevyhovelo a prečo.

Občianska spoločnosť

Základným predpokladom existencie občianskej spoločnosti je demokratický systém, v ktorom má občan možnosť sebarealizácie, slobodnej voľby a prejavu individuality v rôznych formálnych aj neformálnych zoskupeniach (*Stena, 1991*).

Fungujúca spoločnosť je zložená z 3 sektorov, ktoré by mali byť udržiavané v rovnováhe:

Občianska spoločnosť

Verejný sektor

- je financovaný prostredníctvom verejných financií
- je riadený prostredníctvom orgánov verejnej správy
- rozhoduje sa v ňom prostredníctvom verejnej voľby
- podlieha verejnej kontrole (zahŕňa štát a štátnu správu, tiež samosprávu)

Verejný sektor býva niekedy označovaný aj ako štátny alebo vládny. Označenie verejný však predstavuje širšie vymedzenie, nakoľko zahŕňa štát a štátnu správu, ale aj samosprávu a jej rôzne podoby a zložky.

Podnikateľský sektor

- je financovaný prostredníctvom súkromných zdrojov
- hlavnou náplňou je podnikanie fyzických a právnických osôb s cieľom dosiahnuť zisk (prevažujú v ňom ekonomické záujmy a tvorba zisku)

Občianska spoločnosť

Tretí sektor

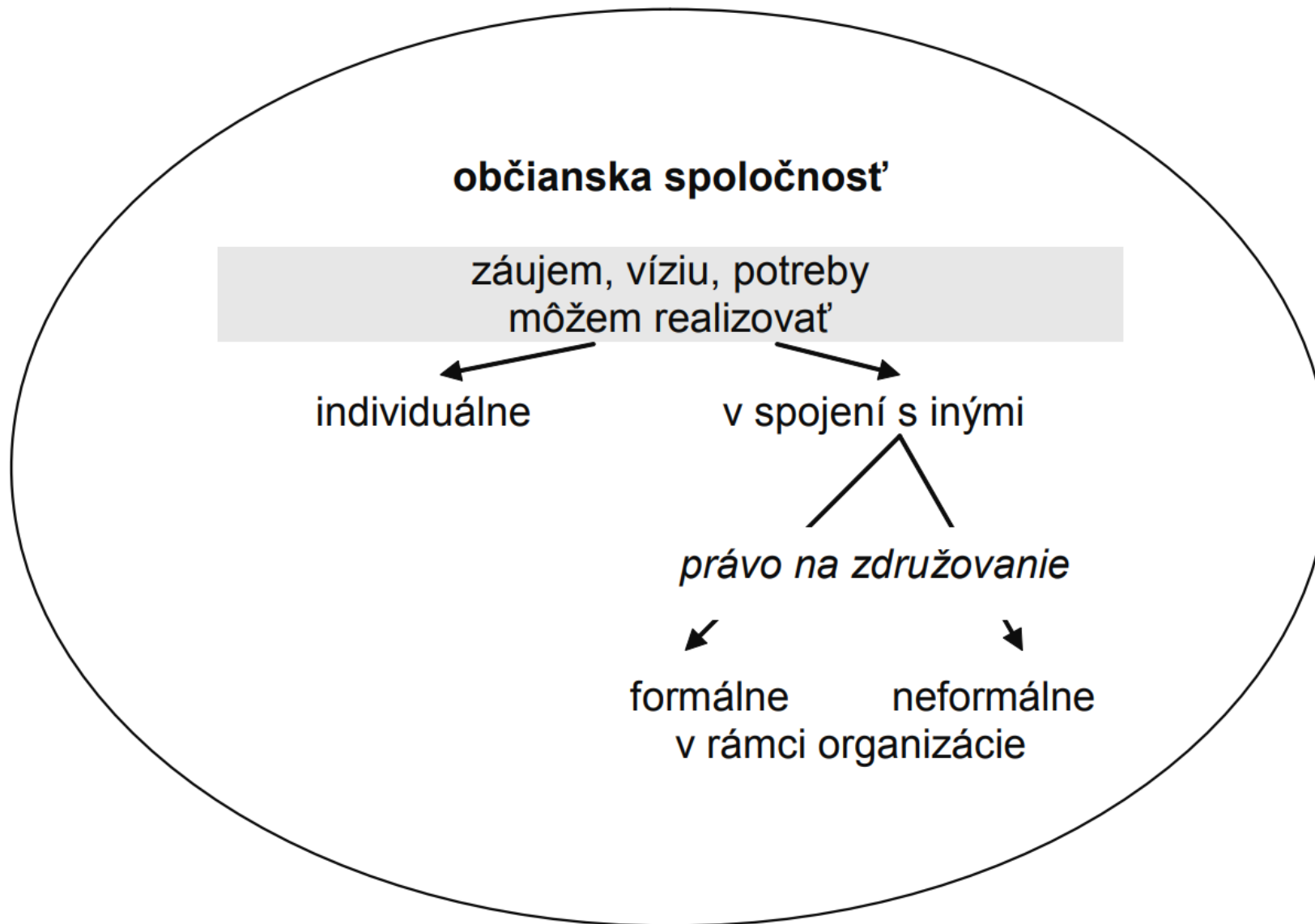
- je financovaný prostredníctvom verejných a súkromných zdrojov
- je inštitucionálne oddelený od štátu a verejného sektora
- je neziskový, jeho hlavnou úlohou **nie je tvorba zisku** (*je veľmi významným segmentom fungujúcej spoločnosti*)

Pojem „**tretí sektor**“ nie je právne definovaný. Je to však sektor, ktorý pôsobí medzi štátom a trhom.

S „**tretím sektorom**“ sú spojené pojmy:

- „*neziskový sektor*“ na rozdiel od komerčných a ziskových organizácií jeho cieľom nie je vytvárať zisk a rozdeľovať ho medzi vlastníkov
- „*dobrovoľnícky sektor*“ – vyzdvihuje sa podiel dobrovoľníkov na činnosti
- „*nezávislý sektor*“ – označuje nezávislosť sektora od štátu a trhu

Občianska spoločnosť ako priestor na realizáciu záujmov

Tretí sektor

Termín sa používa na označenie všetkých mimovládnych organizácií.

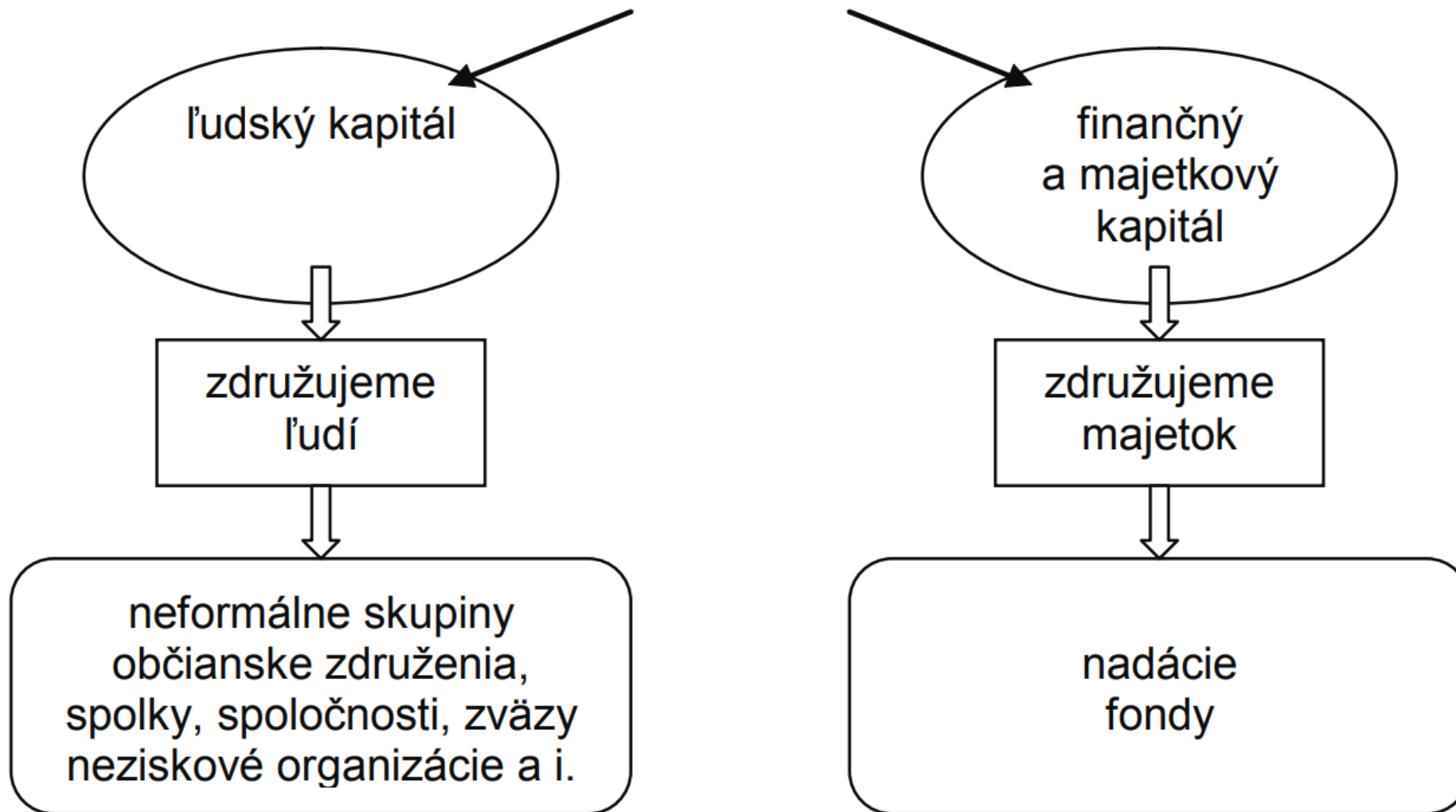
Označená je tým ich oddelenosť od štátu – tzn. že ich činnosti nie sú viazané na rozhodnutie štátneho orgánu a nie sú mu bezprostredne podriadené.

Existencia mimovládnych organizácií a ich zúčastňovanie sa na živote spoločnosti charakterizuje občiansku spoločnosť.

Mimovládne organizácie môžu mať rozličnú právnu formu. Na Slovensku sú to najčastejšie :

- občianske združenia, spolky, spoločnosti, hnutia, kluby (založené v súlade so zákonom č. **83/1990** Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov)
- nadácie (zriadené podľa zákona č. **34/2002** Z. z. o nadáciách)
- neziskové organizácie (zákon č. **213/1997** Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov)

**V rámci tretieho sektora môžeme na realizáciu záujmov,
potrieb či vízií združovať**

Mimovládne neziskové organizácie

Non Governmental Organisations – NGOs

Podľa bulletinu Informačného centra nadácií NGOs definuje týchto 6 téz:

- organizácia je formálne konštituovaná
- organizácia nevznikla z rozhodnutia štátu
- organizácia je neziskovo rozdeľujúca
- organizácia je samosprávna
- organizácia je dobrovoľná
- organizácia je verejnoprospešná

Význam NGOs pre štát

- organizácie plnia rad úloh štátu
- organizácie umožňujú sebarealizáciu veľkého počtu občanov
- organizácie posilňujú spätnú väzbu medzi štátom a občanmi

Oblasti činnosti mimovládnych organizácií

- kultúra, rekreácia, šport
- vzdelávanie, osвета, výskum
- zdravotná starostlivosť sociálne služby
- životné prostredie
- komunitný rozvoj a bývanie
- obhajoba práv skupín a jednotlivcov
- filantropia, dobročinnosť
- medzinárodné organizácie podnikateľské a profesijné združenia
- náboženské spoločnosti (*ich hlavným cieľom ale nemôže byť pestovanie náboženstva a náboženská výučba*)

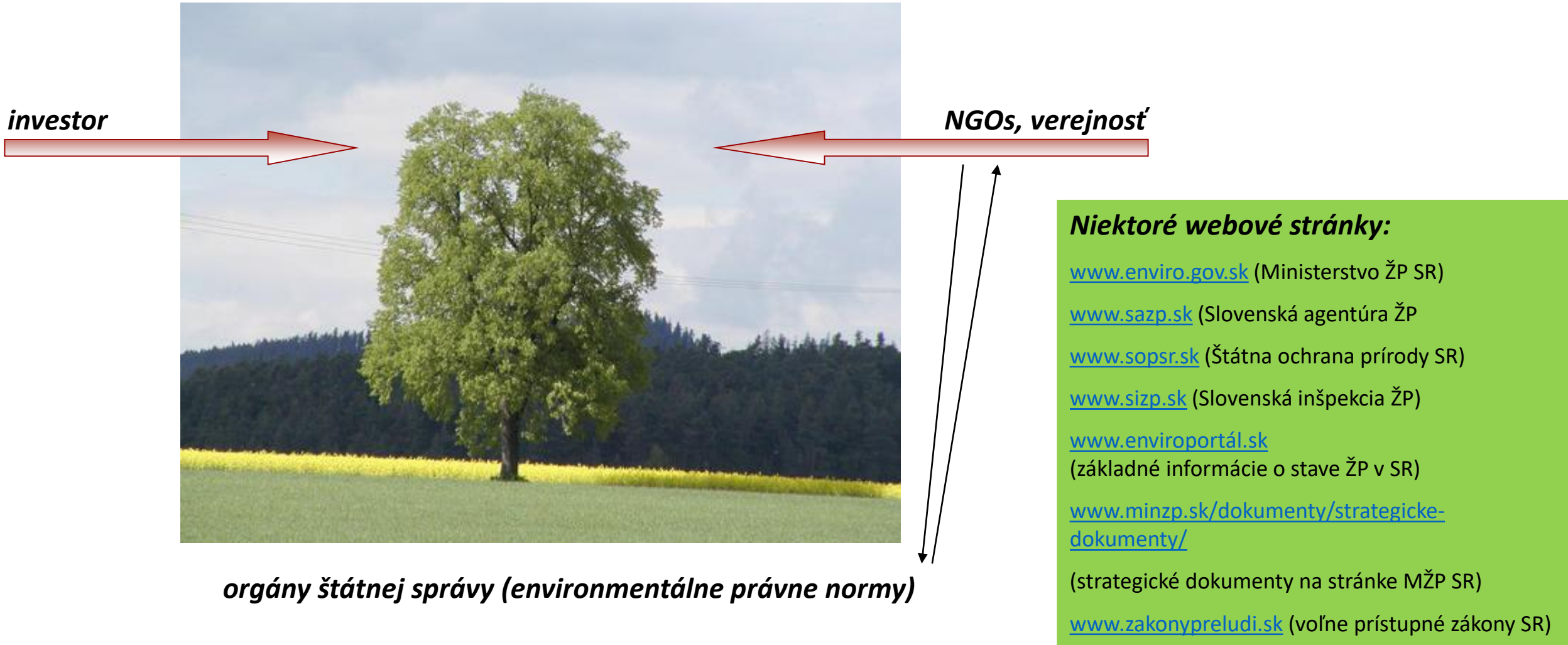
Financovanie NGOs

- dar, zbierka, grant, členské, dotácie,
- asignácia 2 % podielu zaplatenej dane
- samofinancovanie (predaj vlastných produktov –literatúra, remeselné výrobky, pohľadnice ..., spoplatnenie služieb – školenia, poradenstvo, ošetrovanie ..., prenájom vlastného majetku)

Zameranie činnosti environmentálnych NGOs v SR

- Praktická práca pri ochrane prírody resp. záchrane kultúrnych pamiatok
- Výskumná a monitorovacia činnosť
- Výchovná činnosť, vydávanie rôzne zameraných materiálov
- Strážne služby zamerané na ochranu životného prostredia
- Vytváranie alternatívnych odvetvových koncepcií
- Špecializované kampane zamerané na riešenie akútnych problémov životného prostredia

Úloha nevládných organizácií a verejnosti pri rozhodovaní o zásahoch v krajine

Mimovládne neziskové organizácie

Non Governmental Organisations – NGOs

Poslanie a funkcie :

Tretí sektor je a má byť **protiváhou, prirodzenou bariérou** proti **rozpínavosti štátnych a nadnárodných štruktúr** a „**kompensáciou**“ dravosti sektora súkromného. Má byť **kritikom, doplnkom** a súčasne aj akousi **konkurenciou štátu v oblasti realizácie záujmov občanov** a sociálnych služieb.

Silná občianska spoločnosť a silný tretí sektor **obmedzujú moc štátu**, ale aj moc štátu a mnohé funkcie štátu môžu **nahrádzať**. Ak sa dokážu sami ľudia organizovať či svojpomocne si pomáhať, nepotrebujú zásahy či pomoc štátnych inštitúcií.

Angažovaním sa v treťom sektore ľudia získavajú **skúsenosti so združovaním**, poznávajú svoje práva a stávajú sa aktívnymi občanmi.

Tretí sektor umožňuje presadenie práv a **záujmov menších**.

Komunikácia s verejnosťou a environmentálne vzdelávanie v rezorte lesného hospodárstva

Prostriedky a formy realizácie:

- **Zriaďovanie lesných informačných kancelárií**

Poslanie:

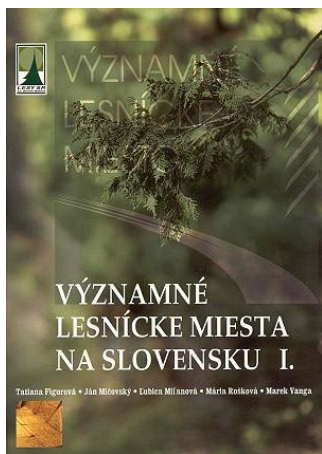
- poskytnúť návštevníkom informácie o pozoruhodných prírodných, kultúrnych, historických miestach v území, ktoré spravujú
- zintenzívniť u verejnosti vnímanie významu lesa pre spoločnosť a práce lesníkov v záujme jeho trvalej udržateľnosti
- kvalitou poskytnutých informácií, pútavosťou ich spracovania a podania podporiť vzdelávanie návštevníkov vo vzťahu k prírodnému prostrediu
- **Budovanie lesných náučných chodníkov**

Poslanie a zásady budovania:

- chodník by mal poskytnúť užívateľom chodníka pozitívne zážitky (vizuálne, vzdelávacie, športové)
- chodník, svojou lokalizáciou, nesmie poškodzovať prírodné prostredie
- dôležitá je jeho údržba (schodnosť, informačné panely a ostatné zariadenia – prístrešky, lavičky, studničky ..)

Komunikácia s verejnosťou a environmentálne vzdelávanie v rezorte lesného hospodárstva

- **Vydávanie informačných brožúr a máp** (napr. s vyznačenými cyklotrasami v lese, zaujímavými lokalitami, vybudovanými NCH...)
- **Školenie pracovníkov pre poskytovanie sprievodcovských služieb a lesných pedagógov**
- **Zriaďovanie lesnícky významných miest a lesníckych skanzenov**
- **Organizovanie osvetovo – výchovných a vzdelávacích podujatí** (súťaže, aktivity v prírode, exkurzie ...)

Prečo sú ľudia vo vzťahu k životnému prostrediu pasívny ?

- nezaujímajú sa o dianie v spoločnosti a nepoznajú (podceňujú) dôsledky nepriaznivého stavu životného prostredia na ich zdravie a kvalitu života
- pretože každý má iné životné hodnoty, každému prekáža niečo iné a tak konajú jednotlivo a bez synergie
- pre ich presvedčenie, že existuje deľba práce a každý sa má starať a zodpovedať za oblasť v ktorej robí lebo majú pocit, že ak bolo niečo naplánované resp. sa o tom už rozhodlo, nedá sa to zmeniť
- lebo si myslia, že to oni neovplyvnia

Kroky ku prelomeniu bariér

- naučiť sa osloviť verejnosť a pracovať s ňou
- nekázať „obrátenej“, ale novým ľuďom
- presvedčiť ľudí o potrebe vzdelávať sa a angažovať sa v problematike životného prostredia (starostlivosti o krajinu)
- poskytovať pravdivé, vyčerpávajúce, nie zavádzajúce, informácie
- oboznamovať s alternatívnymi možnosťami riešenia
- umožniť rozhodovať v otázkach starostlivosti o ŽP a túto možnosť rozširovať

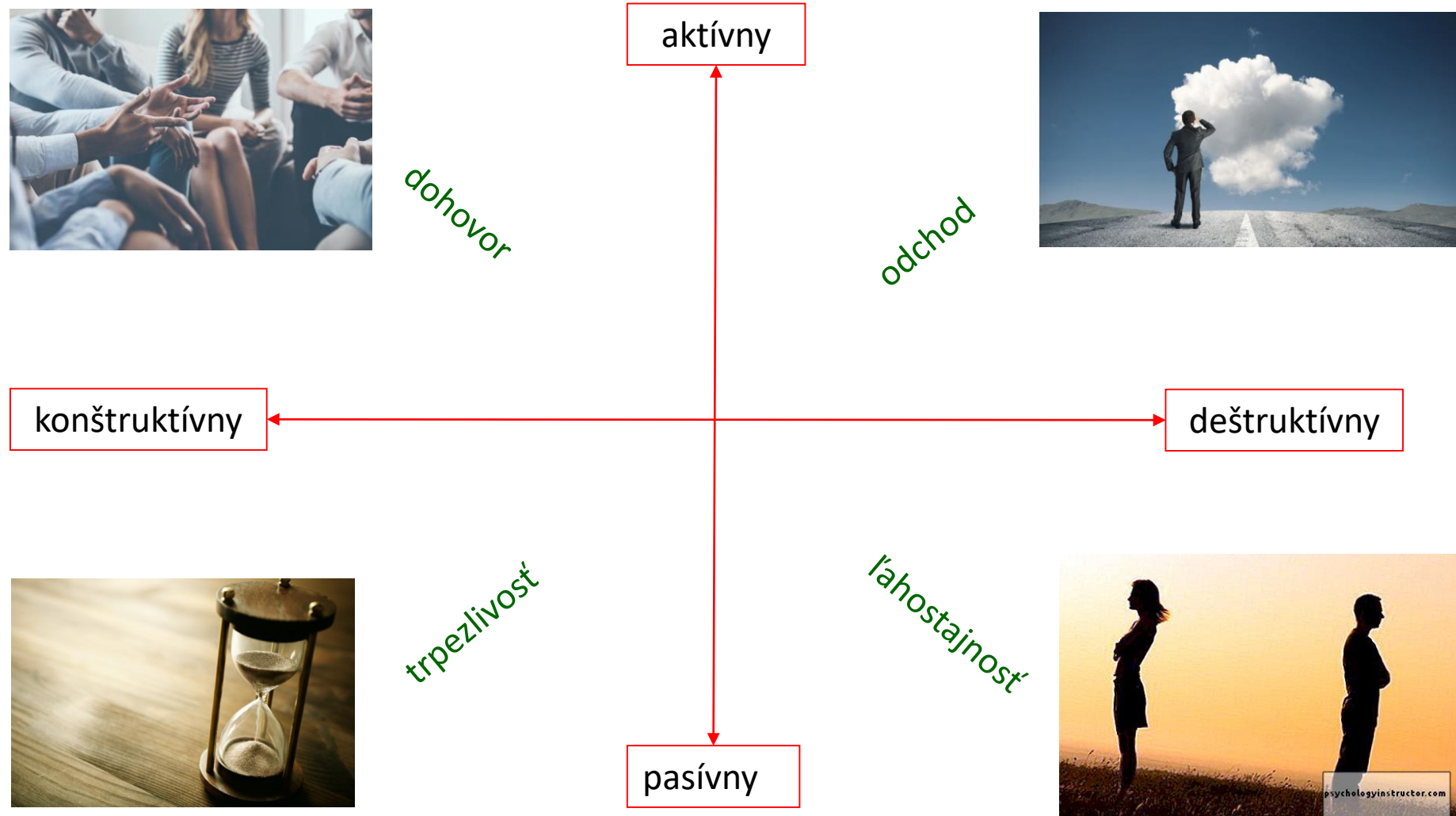
Oslovenie verejnosti – modely

hlavný cieľ:

- poskytnúť informácie, prispieť k rozšíreniu poznatkov, k vytvoreniu pozitívneho vzťahu k prírode, zmene postojov, vybudovaniu pocitu spoluzodpovednosti a angažovanosti v oblasti ochrany životného prostredia
- oslovenie verejnosti so snahou nekompromisne presadiť svoje alternatívne environmentálne stratégie
- oslovenie verejnosti so zámerom skutočnej výmeny názorov, bez snahy o jednostranné presviedčanie a presadzovanie vlastných predstáv

Informácie a ŽP

Model reagovania (riešenia vzťahov)

Celosvetové aktivity na ochranu životného prostredia

Konferencia OSN o životnom prostredí človeka (UNCHE)

Konala sa v dňoch 5. -16. 6. **1972** v Stockholme pod heslom „**Je len jedna Zem**“, založila základy starostlivosti o životné prostredie na celosvetovej úrovni. Na konferencii bola prerokovaná komplexná „**Správa o stave ŽP**“ a prijatá:

- **Stockholmská deklarácia o životnom prostredí človeka** (obsahuje zásady na zachovanie a zlepšenie ŽP ľudí)
- **Stockholmský akčný plán** (obsahuje odporúčania pre starostlivosť o ŽP na svete a environmentálnu medzinárodnú spoluprácu)

Na základe konferencie v Stockholme (1972) bol založený:

- **Globálny systém pozorovanie Zeme (Earthwatching)**
- **Environmentálny program OSN (UNEP)**
- **Svetový deň životného prostredia (5. júna každého roku)**

O desať rokov po Konferencii (r. **1982**) na 37. valnom zhromaždení OSN bola schválená „**Svetová charta o prírode**“ (obsahuje sformulované zásady o ochrane a racionálnom využívaní prírody).

Informácie a ŽP

Konferencia OSN o životnom prostredí a rozvoji (UNCED) konala sa 1. – 14. 6. **1992** v Rio de Janeiro ako „Summit Zeme“

Na UNCED prijali alebo podporili tieto dokumenty:

- Rio deklarácia (obsahuje zásady na zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja a života na Zemi)
- Agenda 21 (program trvalo udržateľného rozvoja a všestrannej spolupráce o životné prostredie sveta)
- Dohovor o biologickej diverzite
- Rámcový dohovor o zmene klímy
- Právne nezáväznú prehlásenie k princípom globálnej dohody o využívaní, ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji všetkých typov lesov (*Dohovor o ochrane lesov - nepodarilo sa prijať, preto to právne nezáväznú prehlásenie ...)

Zúčastnené štáty ďalej podporili:

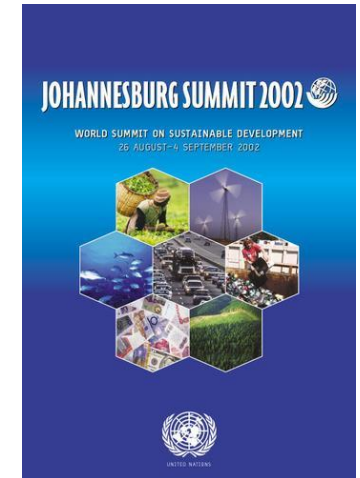
- Dohovor o hodnotení vplyvu na životné prostredie presahujúceho štátne hranice (Espoo, 1991)
- Dohovor o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier (Helsinki, 1992)
- Dohovor o cezhraničných účinkoch priemyselných havárií (Helsinki, 1992)

Na základe konferencie v Rio de Janeiro:

- bolo vypracovaných a schválených (r. 1996 v New Yorku) 132 ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja , tzv. Modrá kniha (ukazovatele sú rozdelené do 4 skupín: sociálnej, ekonomickej, environmentálnej a inštitucionálnej)
- vo viacerých štátoch vznikli Rady pre trvalo udržateľný rozvoj, boli vypracované a schválené národné stratégie trvalo udržateľného rozvoja
- 19. valné zhromaždenie OSN (r. 1997, New York) bolo zamerané na implementáciu „Agendy 21“

Informácie a ŽP

Svetový summit o trvalo udržateľnom rozvoji (WSSD) je nazývaný aj „Rio + 10“, uskutočnil sa v dňoch 26. 8. – 4. 9. 2002 v Johannesburgu (Južná Afrika)

Účastníci prijali:

- **Johannesburskú politickú deklaráciu o trvalo udržateľnom rozvoji**
- **Implementačný plán** (zameraný na uplatňovanie „Agendy 21“ a zabezpečovanie trvalo udržateľného rozvoja).
 - **Kapitoly „Implementačného plánu“** odstránenie chudoby, zmena neudržateľných vzorov spotreby a produkcie, ochrana a manažment základne prírodných zdrojov pre ekonomický a sociálny rozvoj, trvalo udržateľný rozvoj v globalizujúcom sa svete, zdravie a trvalo udržateľný rozvoj (TUR), TUR malých ostrovných rozvojových štátov, TUR Afriky a ďalšie regionálne iniciatívy

↓
„Rio + 20“

Informácie a ŽP

„Rio + 20“ svetový summit o udržateľnom rozvoji 20. – 22. júna 2012, Rio de Janeiro **Záverečný text summitu Rio + 20: „Budúcnosť, ktorú chceme“** (*The Future We Want*)

V rámci prípravy na summit bolo definovaných 7 kľúčových oblastí, ktoré je potrebné riešiť:

- vytváranie pracovných príležitostí
- energetika
- život v mestách
- potravinová bezpečnosť a udržateľné poľnohospodárstvo
- ochrana vody a udržateľné hospodárenie s ňou
- ochrana oceánov
- pripravenosť na živelné pohromy

Konferencia sa následne na zasadnutí venovala 2 hlavným témam:

- (Inkluzívna) zelená ekonomika v kontexte trvalo udržateľného rozvoja
- Odstránenie chudoby a inštitucionálny rámec udržateľného života

Zelená ekonomika

Je hospodársky model, ktorý vytvára pracovné miesta a hodnoty, ale súčasne berie ohľad na životné prostredie (má byť v prospech tak životného prostredia ako aj ekonomického rastu). „**Zelené hospodárstvo**“ usiluje o ekologickú šetrnosť všetkých spoločenských sektorov.

Európska únia sa plne zapojila do prípravy **Rio + 20**. Navrhla konkrétne ciele v 5 kľúčových oblastiach:

- zdroje sladkej vody
- udržateľná energetika
- využitie územia, pôdy, poľnohospodárskej produkcie a ochrana biologickej diverzity
- oceány a život v moriach
- efektívne a hospodárne využívanie prírodných zdrojov a účelné nakladanie s odpadmi

Informácie a ŽP

„**AGENDA 30**“ svetový summit o udržateľnom rozvoji 25. – 27. september **2015**, New York **Záverečný text** summitu „**Agenda 30**“: „**Ľudia a planéta ako prvé**“ (*People and Planet First*): Premena nášho sveta

V rámci prípravy na summit bolo definovaných 5 kľúčových cieľov, ktoré je potrebné riešiť:

- Ľudia - **ukončiť chudobu a hlad**, vo všetkých ich formách a rozmeroch, a zabezpečiť, aby všetky ľudské bytosti mohli naplniť svoj potenciál v dôstojnosti, rovnosti a zdravom prostredí.
- Planéta - **chrániť planétu pred degradáciou** vrátane trvalo udržateľnej spotreby a výroby, udržateľného riadenia jej prírodných zdrojov a okamžitého prijatia opatrení v oblasti zmeny klímy, aby mohla podporovať potreby súčasných a budúcich generácií.
- Prosperita - **zabezpečiť, aby všetci ľudia mohli mať prospešný a naplňujúci život** a aby sa hospodársky, sociálny a technologický pokrok uskutočňoval v harmónii s prírodou.
- Mier - **podporovať mierové, spravodlivé a inkluzívne spoločnosti**, ktoré sú bez strachu a násilia. Nemôže existovať trvalo udržateľný rozvoj bez mieru a bez mieru bez trvalo udržateľného rozvoja.
- Partnerstva - **mobilizovať prostriedky potrebné na implementáciu tohto programu** prostredníctvom revitalizovaného Globálneho partnerstva pre trvalo udržateľný rozvoj založeného na duchu posilnenej globálnej solidarity zameranej najmä na potreby najchudobnejších a najzraniteľnejších a za účasti všetkých krajín, všetkých zúčastnených strán a všetkých ľudí.

The 2030 Agenda and the Sustainable Development Goals
An opportunity for Latin America and the Caribbean

Vzájomné prepojenia a integrovaný charakter cieľov trvalo udržateľného rozvoja majú zásadný význam pri zabezpečovaní realizácie účelu novej agendy. Ak si uvedomíme naše ambície v celom rozsahu Agendy, životy všetkých sa výrazne zlepšia a náš svet sa pretransformuje k lepšiemu.

Ďakujem za pozornosť ...

<https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Chovanec3/subor/s4-2.pdf>

<https://www.hlavnespravy.sk/mimovladne-organizacie-dostanu-vlastny-register/1559038>

http://www.cutn.sk/Library/proceedings/mch_2013/editovane_prispevky/40.%20Olej%C3%A1rov%C3%A1.pdf

<http://vedanadosah.cvtisr.sk/zivotne-prostredie-a-jeho-buducnost-v-eu>

<https://www.minzp.sk/sluzby/osveta-neformalna-environmentalna-vychova/?page=2>